

Tóth Ágnes

Rivanolos Berta

Rozsnai, az öreg cipész belépett a kocsmába, levette a kalapját, és a leült a halász mellé, aki előtt négy üres sörösüveg tanúsította, hogy ma sok halat fogott, melyeket sikeresen el is adott.

– Így válik a hal sörré – mondta a suszter nevetve, majd felállt, a söntéshez ment, és egy deci rummal tért vissza.

– És így válik a megtalpalt cipő rummá – vágott vissza ironikusan a halász.

– Még mindig jobb, mint ha Rivanollá válna – szólta át a Tanár úr a szomszéd asztaltól, és az ajtón belépő vörös hajú asszonyra mutatott, aki óramű pontossággal ma is, mint minden péntek délután fél ötkor, megjelent az üres rivanolos üvegcséjével, amibe kábé két deci vodka fért, és megkérte Mirandát, a pultosnőt, hogy töltsen tele. Nyilvánvaló volt, hogy azért veszi itt az italt, mert sokkal olcsóbb, mint az üzletben.

A nő mindig megkopott eleganciával és divatjamúlt cipőben érkezett, vörösre festett hajában kék, virágalakzatú hajcsattal. Ötven és hatvan év közötti, molett hölgy volt. Még szépnak is tűnt az arcára rakott sminktől, mint azok a régi bérpaloták, amelyeknek homlokzatát a városi önkormányzat renováltatni kezdte, és csak itt-ott tűntek ki alóla az ódon repedések. Krokodilbőr utánzatú retiküljéből előhalászta az orvosságos üvegcsét, amit teletöltetett vodkával, kifizette és távozott. Soha nem szólt senkihez, és elengedte a füle

mellett a gúnyos, pikáns megjegyzéseket, melyeket most is végig kellett hallgatnia.

– Hallja, anyukám, maga mindig csak Rivanollal fertőtleníti a máját? Miért nem oxigénes vizet iszik inkább? Az is csökkenti a gyulladást – kiáltott oda a villanyszerelő.

– Én a maga helyében inkább kék-szeszt innék, az sokkal olcsóbb, és egy fél litert is vehet belőle ugyanennyi pénzért – mondta az ács, aki már elég spicces volt. – Na, ne siessen annyira. Ha megígéri, hogy kedves lesz hozzám, akkor fizetek magának egy konyakot, hogy valami elit piát is ismerjen meg a gyomra – tette hozzá, és még akkor is gúnyosan nevetett, amikor az asszony kilépett az ajtón.

– Tanár úr, látom, tetszik magának a nyanya. Miért nem kérdezte meg tőle, hogy kinek viszi az orvosságos üvegben a piát? – érdeklődött a halász.

– Mert nem vagyok paraszt. Mindenkinek joga van a magánéletéhez – felelte a Tanár úr, és mérgesen nézett a halászra, majd hozzátette – Tudja, nem mindenki éli a magánéletét a kocsmában, mint maga.

– Van igazság abban, amit mond – sóhajtott fel a halász, és végigsimított fekete üstökén –, mert én tényleg itt élem a magánéletemet már három és fél éve, amióta a feleségem meghalt. Alig vagyok otthon. Hajnaltól délutánig ülök a Körös partján vagy állok a folyóban a combig érő gumicsizmám-

ban, és csalogatom, lesem a halakat, sőt néha titkon imával fohászkodom Nepomuki Szent Jánoshoz, a halászok védőszentjéhez, hogy küldjön a horgomra minél több halat, mert fogytán a pénzem, és igen éhes és szomjas vagyok. Aztán ha meghallgat, megköszönöm, és eladom a halakat a már meglévő klienseimnek. A vízparton eltöltött magányos órák után örömmel indulok ebbe a kocsmába, zsebemben a „halpénzecskevel”. Lenyomom a kilincset, belépek, és máris megcsap a sör és a lángos piacról begyűrűző illata. Az ivó falait ugyanaz az okkersárga festék fedi, amit tizenkét éve az apám kent rá, Isten nyugtassa. Őt fogadta fel ugyanis a régi tulajdonos, hogy fesse ki a kocsmát, s mindig rá emlékeztet. És persze itt vannak maguk, a barátaim, akikkel mindig el tudok beszélgetni, akikkel közös emlékek és italozások, nagy bölcselkedések, kis disznóságok, meg egyéb történések kötnek össze. Hát Tanár úr, ezért élem én itt a magánéletemet. Otthon ugyanis csak az üres szoba vár rám. És meglehet, hogy ez a vörös hajú asszony is magányos. Csak az a kevés vodka a barátja, amit a kis rivanolos üvegében hazavisz.

– Hallja, cimbora, nem is hittem, hogy maga ilyen filozofikus elme. Egészen meghatódtam a szövegétől. Belátom, igaza van magát és talán az asszonyt illetően is. Sőt, egész kíváncsi-vá tett. Most már igazán tudni szeretném, miért csak péntekenként vesz piát a nő, miért nem vesz például kedden vagy szerdán.

– Ha ilyen kíváncsi, kérdezze meg a zugivó vén lotyót jövő pénteken, és ajánlja fel, hogy ha válaszol, akkor maga fizeti ki helyette a vodkát. Na,

mit szól hozzá? – szólta oda röhögve a lepukkant villanyszerelő, aki a legtöbb gúnyos megjegyzéssel szokta célba venni az asszonyt.

– Megpróbálhatom – mondta a Tanár úr megsodorva magyaros bajszát, és beleivott a sörébe.

– Ne fárassza magát, mert úgysem fog a hölgy válaszolni – emelkedett fel a székéről mérgesen Rozsnai. – Elárulom inkább én maguknak itt és most, amire kíváncsiak. Na, ne meresszék úgy a szemüket, mert beleesik a poharukba. Tudják meg, hogy Berta, mert így hívják a nőt, évekig a kuncsaf-tom volt. Az összes cipőjét én sarkaltam, talpaltam egy évtizeden át. Ez az asszony özvegyen nevelte fel a fiát, aki szép szál legénnyé nőtt és tehetséges zenész volt, de hat éve meghalt autóbalesetben. Berta teljesen összeomlott, az utcára sem igen járt ki, csak a temetőbe, de úgy egy éve valamiért jelentkezett egy álláshirdetésre, ahol alkalmazták. Egy éve már, hogy hétfőtől péntekig vigyáz egy nyomorék fiatalemberre, aki tolókoksihoz van kötve a súlyos gerinc sérülése miatt, amit egy autóbalesetben szerzett. Berta foglalkozik vele, gondozza, ápolja, amíg a szülők haza nem jönnek a munkából. Péntekenként kifizetik az egyheti bérét. Ilyenkor Berta hazafelé menet betér ide, és a rivanolos üvegcsébe, amiből, gondolom, a fiú gyulladáscsökkentő szere kifogyott, töltet egy kis vodkát. Aztán hazamegy, és eliszogatva megpróbálja a lelki sebeit gyógyítani és megerősíteni magát a következő hétre. Na, most már mindent tudnak róla – mondta a cipész az ivótársainak, akik ezután sokáig bámulták szótlánul az italukat.

A marhanyelv

Macselár Mihály felhörpintette a hatodik pohár szilvapálinkát, aztán hatalmasat csapott bárdjával a tőkén heverő marhafejre. Ebben a pillanatban, mintegy a bárdütésre, kongatni kezdett a református templom harangja.

A középkorú mészáros meghökken, és bárgyú tekintettel nézett fel a közeli templom tornyára. Még csak dél sem volt. Hát akkor mi a бүdös nyavalya történt? Mély ránc jelent meg homlokán a két vaskos szemöldöke között, ami azt jelentette, hogy erős gondolkodásra ösztökélte mámoros agysejtjeit. Közben kezdte darabokra bontani a marhafőt, a legjobb részeket félre téve Kricsmás Bencének, kedves ivócimborájának. És akkor, hirtelen megvilágosodva, keservesen felordított és lecsapta a bárdot.

Úgy, ahogy volt, gumicsizmában és véres kötényben sebesen elindult a templom felé. Imbolyogva kacsázott, nagyokat káromkodva le-letért az útról az elszáradt nadragulyák, porlepte martilapuk és bogáncsok rengetegébe gázolva. Kétszer el is esett, letarolva néhány aszatot, aztán valahogy mégis visszatalált a köves útra. A 38 fokban melegben csak úgy gőzölt a háta, csattogtatta a nyelvét, káromkodott, és nyalogatta vörös orra alatt az összegyűlt verejtéket.

Kricsmás Bence viszont már nem izzadt, nem káromkodott, sőt a napi fél liter pálinkájára sem vágyott. Csak feküdt mozdulatlanul, karjait összefonva domború mellkasán, és mélyen hallgatott. Olyan mélyen, ahogy a bárányok hallgatnak, mi-

után Macselár Mihály feldarabolta őket a bárdjával.

A templom zsúfolásig megtelt a falubeliekkel, még a Kricsmás Bence volt szeretője is ott szorongott a kocsmáros és a postás között, aztán – megpillantva a koporsó oldalán a feliratot: „Élt 48 évet” – olyan keserves sírásra fakadt, hogy a boltos lány odaadta neki az egész csomagnyi papírzsibkendőjét.

A fiatal tiszteletes a ravatal mellett állt, és beszédében éppen ott tartott, hogy „...és higgyétek el nékem, hogy az élet nem ér véget a koporsónál, mert az ember lelke halhatatlan, és aki élete során hitt Jézus Krisztus Urunkban, annak Istennél örök élete van”, amikor furcsa hangokra lett figyelmes. A hangok a mellette álló kétgyermekes kántorból és a gyászoló gyülekezet soraiból törtek elő, és a sírás meg a visszafojtott kuncogás ötvözetét képezték.

A pap követte a kántor pillantását, és elakadt a szava. Meglátta ugyanis Macselár Miskát, aki illumináltan, véres kötényben és bogáncsokkal megkoronázva állt egykori ivócimborájának a koporsója mellett, és verejtékező homlokát egy hatalmas marhanyelvel törölgette, amit zsíros nadrágja zsebéből húzott elő.

Így történt aztán, hogy a templomban egyre jobban kezdett hullámszni egy furcsa zöngésű moraj, mely végül ellenállhatatlan röhögésbe csapott át, és megfélékezhetetlenül tört utat a mennyezetig, elzúgott a fejek felett, a sorok között, majd hangosan nekicsapódott a koporsónak, amiben a

megboldogult pihent, és aki abban a pillanatban felült, magához térve alkoholos kómájából.

A rémülettől olyan csend támadt a templomban, mint a sír mélyén, ami az elhunyra várt. A gyászolók bénultan, elakadt lélegzettel meredtek a csodára, és nem akartak hinni benne mindaddig, amíg a feltámadott, megpillantva a koporsója mellett álldogáló Mihály barátját, amint az egy nagy zsíros marhanyelvvel törölgeti a könnyeit, olyan hahotázásra nem fakadt térdét csap-

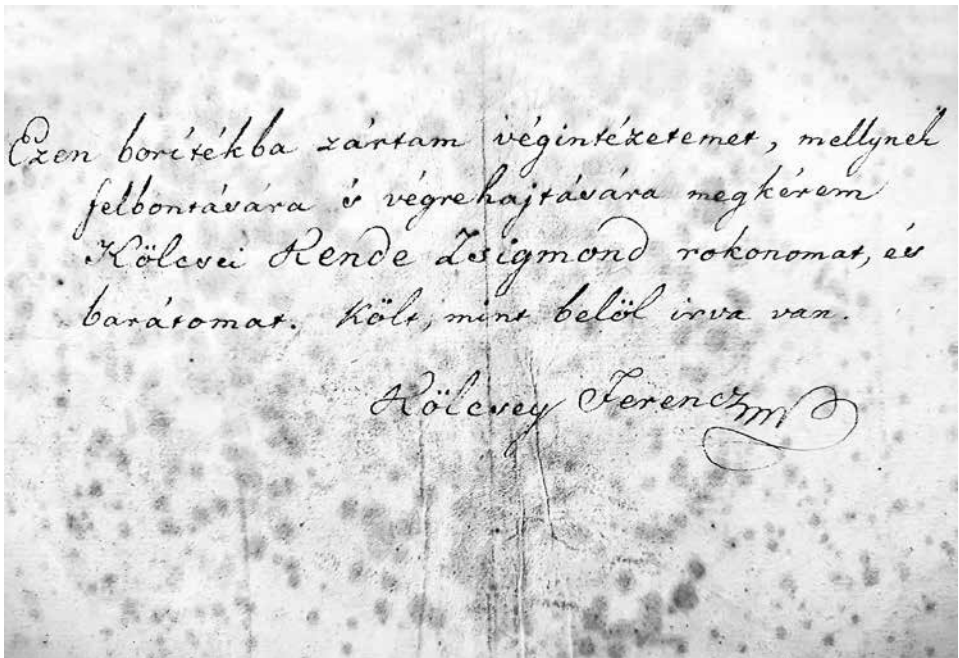
kodva, hogy lesodorta magáról a szemfedőt és a részvét virágcsokrait. Aztán a mozdulatlanra merevedett emberek szeme láttára kimászott a koporsóból, és átnyalábolta a mészárost, szorosan magához öelve kötényestül, marhanyelvestül, bogáncsostul, és miközben a válluk egyre jobban rázkódott a nevetéstől meg a sírástól, mintegy megváltásként, felzúgott az orgona, és a felocsúdó gyülekezet ajkáról elsöprő erővel csendült fel a 90. zsoltár: „Te benned bízunk eleitől fogva...”.

Nagykároly

Kőrösi debreceni szobra

Kőrösi kézírása végrendeletének borítékján (Debrecen)